

Helsingin kaupungin kotoutumisen edistämisen painopisteet vuosille 2022–2025

Helsinki

Sisällysluettelo

Esipuhe	4
Toimintaympäristökuvaus	6
1. Läpileikkaavat teemat	8
2. Työllisyys ja työvoima	9
3. Lapset, nuoret ja perheet	11
4. Asuinalueet ja yhteisöllisyys	12
Ohjelman yleinen seuranta	14
Käsitteet	15

Esipuhe

Kolmen viime vuosikymmenen aikana kansainvälinen muuttoliike on muuttanut Helsinkiä vahvasti. Vuoden 2020 lopussa syntyperlältään ulkomaalaistaustaisia helsinkiläisiä oli noin 111 000, ja heidän osuutensa väestöstä oli 17 prosenttia. Helsingin kehityksen kannalta on ratkaisevaa, miten kaupungin kaikki asukkaat löytävät paikkansa olla ja osallistua.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan on synnyttänyt Eurooppaan uuden pakolaiskriisin, ja sen seuraukset tulevat näkymään myös Suomessa ja Helsingissä. Euroopan unionin direktiivin mukaisesti Ukrainasta siirtymään joutuneilla on oikeus hakea Suomesta tilapäistä suojelua ja siten jäädä laillisesti Suomeen. Helsinki valmistautuu erilaisiin tilanteisiin ja kantaa vastuunsa pakolaisten vastaanottamisesta ja kotoutumisen edistämisestä.

Tämä Helsingin kotouttamisohjelmaan 2022–2025 kuuluva painopisteasiakirja kertoo, millä tavalla Helsingin kaupunki vastaa maahanmuuton, kotoutumisen ja moninaistumisen haasteisiin alkaneella strategiakaudella. Kaupunkistrategian tavoitteena on luoda Helsingistä hyvä ja viihtyisä kaikille ihmisille synnyinpaikasta ja kielestä riippumatta. Helsinki on paikka, jossa voi toteuttaa itseään, luoda mahdollisuuksia ja tarttua niihin.

Myös laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) velvoittaa kunnat laatimaan kotouttamisohjelman edistämään kotoutumista ja monialaista yhteistyötä. Helsingin kaupungin kotouttamisohjelman muodostavat kaupunginvaltuuston 13.10.2021 hyväksymä *Kasvun paikka – Helsingin kaupunkistrategia 2021–2025* sekä tämä *Helsingin kaupungin kotoutumisen edistämisen painopisteet* -asiakirja. Tähän ohjelmaan on koottu tärkeimmät toiminnot, uudet toimenpidekokonaisuudet ja ajankohtaiset hankkeet kaupungin kaikilta toimialoilta tällä strategiakaudella. Onnistunut kotoutuminen, yhdenvertaisuuden toteutuminen ja hyvät väestösuhteet ovat koko kaupungin yhteisiä päämääriä.

Laajasti ymmärrettyinä kotoutuminen tarkoittaa oman paikkansa löytämistä yhteiskunnassa ja yhteisössään, sosiaalista osallisuutta, yhdenvertaisuuden toteutumista ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Aikuisväestön osalta sen ytimessä on työllistyminen osamista vastaaviin tehtäviin.

Ohjelma keskittyy kolmeen painopistealueeseen, jotka koskevat työllisyyden lisäksi asuinalueiden ja yhteisöjen sekä lasten, nuorten ja perheiden kysymyksiä. Ohjelma ei siten kata kaikkea, mitä kaupungissa tehdään. Sen ulkopuolelle jää paljon sitä määrätietoista ja pitkäjänteistä työtä, jota tehdään Suomeen muuttaneiden kotoutumisen edistämiseksi ja moninaisuuden huomioimiseksi kaupungin suomen- ja ruotsinkielisissä palveluissa.

Kotouttamisohjelma liittyy kaupungin kehittämiseen eri toimialoilla. Tällä strategiakaudella kotoutumisen edistämisen kannalta tärkeitä muita ohjelmia ovat esimerkiksi Helsingin kaupungin henkilöstön ja palvelujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat vuosille 2022–2025. Lisäksi valmistellaan kaupungin hyvinvointisuunnitelmaa (HYTE) 2021–2025, joka sisältää lasten ja nuorten sekä työikäisten ja ikään-tyneiden osalta toimialojen yhdessä valmistelemia ja toteuttamia ratkaisuja. Näillä ratkaisuilla pyritään vähentämään hyvinvointi- ja terveyseroja.

Kaupungin asuntopolitiikkaa ohjaa puolestaan Asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelma (AM-ohjelma). Sillä varmistetaan muun muassa kaupungin ja sen alueiden tasapainoinen kehittyminen.

Helsingin kaupungille on laadittu myös Työ-, opiskelu- ja yrittäjyysperusteisen maahanmuuton toimenpideohjelma 2022–2025. Kaupungin tavoitteena on olla houkutteleva ja vetovoimainen kansainvälisille osaajille ja heidän perheilleen. Toimenpideohjelma täsmentää Helsingin kansainvälisten osaajien ja yritysten houkuttelua ja alueelle sitouttamista koskevat tavoitteet ja niihin liittyvät keskeiset toimenpiteet.

Kaupunkistrategian mukaisesti kaupungin keskeisiä ohjelmia arvioidaan YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden näkökulmasta. Kotoutumisen painopisteet ja niistä johdetut tavoitteet ja toimenpiteet edistävät tavoitteita eriarvoisuuden vähentämiseksi ja syrjinnän ehkäisemiseksi. Lisäksi niillä edistetään tavoitteita köyhyyden vähentämiseksi ja terveyden ja hyvinvoinnin, koulutuksen sekä osallisuuden ja yhteistyön edistämiseksi.

Kotouttamisohjelma sisältää edellä mainittuihin kolmeen painopistealueeseen liittyviä kaupungin tavoitteita. Kunkin tavoitteen saavuttamiseksi on muodostettu täsmennettyjä ja konkreettisia toimia. Toimet

sisältävät niin kaupungin palvelujen kuin hallinnonkin kehittämistä. Jotkin toiminnot kohdistuvat suoraan Suomeen muuttaneisiin, jotkin laajemmin ulkomaalaistaustaisiin Helsingissä ja jotkin puolestaan kaupungin koko väestöön.

Kaupunki seuraa tarkasti Suomeen muuttaneiden asettumista kaupunkiin sekä ulkomaalaistaustaisten osallistumista ja elinoloja. Kotouttamisohjelma sisältää mittareita, joiden avulla voidaan arvioida kaupunkikehitystä, kotoutumisen edistymistä ja yhdenvertaisuuden toteutumista. Tieto mahdollistaa tekoihin tarttumisen oikealla tavalla.

Ohjelmalle asetetaan ohjausryhmä, joka seuraa sen toimeenpanoa. Ohjausryhmä koostuu kaupungin edustajista sen eri toimialoilta ja palvelukokonaisuuksista. Se tarjoaa mahdollisuuden myös keskustella ajankohtaisista asioista ja arvioida ohjelman kannalta olennaista kaupunkikehitystä.

Ohjelmaa on valmisteltu laaja-alaisessa yhteistyössä eri osapuolten kanssa. Sitä varten on toteutettu kysely edellisen kotouttamisohjelman toteutuksesta ja tulevista haasteista sekä haastateltu aiheen kannalta tärkeimpiä kaupungin avainhenkilöitä. Tietoa ja kokemuksia on kerätty työpajoissa, joihin osallistui työntekijöitä laajasti eri toimialoilta. Kansalaisjärjestöjen näkemyksiä on kerätty kuulemistilaisuudessa, johon osallistui edustajia 16 eri järjestöstä. Kiitos MDI:n aluekehittämisen ammattilaisille ohjelman valmistelun tässä vaiheessa saamastamme avusta ja tuesta.

Kotoutumisen onnistuminen ja yhdenvertaisuuden toteutuminen ovat edellytyksiä sille, että kasvava kaupunki säilyy toimivana, kilpailukykyisenä ja vetovoimaisena. Helsinki haluaa olla avoin ja osallistava kaupunki, jossa kaikilla on hyvät mahdollisuudet oppia, työskennellä ja harrastaa.

Toimintaympäristökuvaus

Vuoden 2020 lopussa ulkomaalaistaustaisia eli syntyperältään ulkomaalaisia helsinkiläisiä oli 110 930. Tämä oli 16,9 prosenttia kaupungin koko väestöstä. Heistä neljä viidesosaa oli syntynyt ulkomailla.

Vuonna 2035 Helsingissä asuisi vieraskielisen väestön ennusteen mukaan 196 500 henkilöä, joiden äidinkieli olisi muu kuin suomi, ruotsi tai saame. Väestöennusteen mukaan heidän osuutensa olisi tuolloin yli neljännes (26 %) kaupungin asukkaista. Vieraskielisen väestön kasvun ennustetaan olevan nopeinta vanhimmissa ikäluokissa.

Peruskouluikäisistä vieraskielisten osuus olisi vuonna 2035 lähes joka kolmas (31 %). Heistä kasvava osa on Suomessa syntyneitä. On tärkeätä, että kaikki lapset ja nuoret menestyvät koulupoluillaan ja onnistuvat jatkokoulutukseen ja työelämään siirtymisessä.

Helsingin väestönkasvu, työikäisten määrän kasvu ja koko kaupungin elinvoimaisuus ovat viime vuosina perustuneet vahvasti maahanmuuttoon. Muuttoliikkeen ja ulkomaalaistaustaisten toisen sukupolven varttumisen ansiosta työikäisten määrän odotetaan kasvavan, vaikka suomalaistaustainen työikäinen väestö vähenee selvästi.

Väestön ikääntyminen ja siitä johtuva työvoiman tarve merkitsevät, että Helsinki tarvitsee tulevaisuudessakin osaavaa työvoimaa ja yrittäjiä ulkomailta. Myös työperusteisesti Suomeen muuttavat tarvitsevat usein apua ja tukea asettautumiseensa.

Ulkomaalaistaustaisten työmarkkina-asemassa, tuloissa ja koulutustasossa on suuria eroja suomalaistaustaisten ja ulkomaalaistaustaisten välillä ja taustamaaryhmien välillä. Miesten ja naisten välillä on myös suuria eroja esimerkiksi työllistymisessä ja sijoittumisessa eri aloille.

Helsinki vastaanottaa vuosittain myös Suomeen saapuneita pakolaisia ja muita, jotka ovat saaneet oleskeluluvan kansainvälisen suojelun perusteella. Suuri osa heistä on ensin asunut jollain toisella paikkakunnalla. Pakolaistaustaisten nopea kotoutuminen edellyttää yleensä monialaista tukea kunnan eri toimijoilta.

Keväällä 2021 alkaneen työllisyyden kuntakokeilun jälkeen kunnat ovat saaneet vahvemman roolin kotou-

tujen palveluiden järjestämisessä. TE2024-uudistus laajentaa toteutuessaan entisestään myös Helsingin palveluvalikoimaa. Uudistus antaa Helsingille myös vapaammat kädet käyttää rahoitusta vaikuttavimmiksi näkemiinsä palveluihin, sillä TE-palvelujen rahoitusta ei enää korvamerkitä tiettyyn tarkoitukseen. Haasteena on varmistaa rahoituksen riittävä taso kotoutujien palveluihin jatkossakin.

Vuoden 2022 alusta aloittaneet hyvinvointialueet sekä työvoimapaalvelujen siirto kunnille edellyttävät kotoutumisen edistämistä koskevan lainsäädännön uudistamista. Tätä kirjoitettaessa uuden lakiesityksen yksityiskohdat eivät kuitenkaan ole vielä selvillä. Koska sosiaali- ja terveyspalvelut säilyvät Helsingin kaupungilla ja koska työllisyyden kuntakokeilu on Helsingissä ollut jo käynnissä, muutokset koskevat Helsinkiä vähemmän kuin monia muita kuntia.

Väestön moninaisuus ja kaupungin kansainvälistyminen koskettavat läpileikkaavasti kaupungin toimialoja ja palveluja. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisen kysymykset kytkeytyvät kaupungin kaikkiin toimintoihin. Suomen suurimpana työnantajana Helsingin kaupunki tarjoaa myös työpaikkoja monille Suomeen muuttaneille.

Kansainvälisen kokemuksen perusteella valtavirtaistamisen lisäksi tarvitaan yhä kohdennettuja toimenpiteitä ja räätälöityjä palveluita Suomeen ja Helsinkiin asettautumisen sujuvoittamiseksi. On tärkeää panostaa esimerkiksi Suomeen muuttaneiden osaamisen tunnistamiseen, tunnustamiseen ja kehittämiseen sekä syrjinnän poistamiseen.

Etninen alueellinen eriytyminen on Helsingissä tois-taiseksi ollut maltillista. Kehitystä on kuitenkin tärkeä seurata ja ryhtyä ajoissa segregaatiota ehkäiseviin toimenpiteisiin. Monet Suomeen muuttaneiden perheet ovat pienituloisia ja asuvat ahtaasti. Osalla nuorista on vaikeuksia löytää paikkaansa yhteiskunnassa.

Panostaminen pitkäjänteisesti kotoutumisen edistämiseen ja muihin koulutusta, työllistymistä ja hyvinvointia edistäviin tukitoimiin on tärkeää ja hyödyllistä koko kaupungin kannalta. Näin onnistutaan parhaiten ehkäisemään syrjäytymistä ja edistämään väestöryhmien välistä vuorovaikutusta.

1. Läpileikkaavat teemat

Tässä ohjelmassa tarkastellaan lähemmin kolmea painopistealuetta, jotka ovat 1) työllisyys ja työvoima, 2) lapset, nuoret ja perheet sekä 3) asuinalueet ja yhteisöllisyys. Sitä ennen on hyvä kiinnittää katse eräisiin teemoihin, jotka liittyvät koko kaupungin ja sen kaikkien toimialojen toimintaan. Kansainvälinen muuttoliike muuttaa Helsinkiä kokonaisuudessaan, ja väestörakenteiden muutos on tarpeen ottaa läpileikkaavana ilmiönä huomioon aina kun se on tarpeen ja hyödyllistä.

Yksi valtavirtaistettavista toiminnoista on kaupungin sisäinen ja ulkoinen viestintä. Kaikki kaupungissamme asuvat eivät osaa hyvin suomea, ruotsia tai englantiakaan. Monikielisen viestinnän ja selkokielen käytön tarvetta on syytä kartoittaa ja ryhtyä tarvittaessa toimenpiteisiin. Kaikkia ei myöskään saavuteta niitä kanavia pitkin, jotka ovat olleet perinteisesti käytössä. Viestinnästä vastaavan henkilökunnan osaamisen kehittämiseen liittyvät muuttoliikkeeseen ja moninaisuuden kytkeytyvien tietojen ja taitojen vahvistaminen sekä hyvien käytäntöjen levittäminen.

Maahanmuuton ja kotoutumisen seurantaan tarvitaan luotettavaa ja ajantasaista tietoa. Tätä tietoa tuotetaan kaupungin kaupunkitietoyksikössä, mutta monilla toimialoilla on myös omia tärkeitä tietolähteitään. Kehitys on Helsingissä ollut nopeata, ja sitä on syytä seurata aktiivisesti samoin kuin pyrkiä ennakoimaan tulevaisuutta. Vahvan tietopohjan varassa voidaan kehittää palveluja oikein. Vaikuttavuuden arviointiin tarvitaan käyttökelpoisia mittareita. Monipuolisesti hankittua dataa käytetään ohjelmakauden aikana myös palveluiden tehokkaampaan kohdentamiseen niitä tarvitseville Suomeen muuttaneille.

Helsingin kaupungin lisäksi Helsingissä työtä kotoutumisen edistämiseksi ja yhdenvertaisuuden vahvistamiseksi tekevät monet yritykset, yhteisöt ja yhdistykset. Nämä yksityisen ja kolmannen sektorin toimijat ovat tärkeitä kumppaneita. Niillä on paljon tietoa sekä näkemystä, ja ne toteuttavat ruohonjuuritasolla kaupungin tavoittelemia asioita. Helsinki osallistuu myös työ- ja elinkeinoministeriön kumppanuusohjelmaan, joka kokoaa kotoutumistoimijoita valtakunnallisesti. Kaikilla toimialoilla tulisi miettiä, miten kumppanien osaamista voitaisiin parhaiten hyödyntää.

Maahanmuutto on Suomessa poikkeuksellisen vahvasti keskittynyttä yhdelle kaupunkiseudulle. Helsingin osuus Suomen ulkomaalaistaustaisesta väestöstä on noin neljännes. Tästä syystä on tärkeää, että Helsingin ja muun pääkaupunkiseudun olosuhteet ja niistä syntyvät erityiset tarpeet huomioidaan kansallista kotouttamispolitiikkaa kehitettäessä. Helsingin kaupungilla tulee olla tarpeeksi liikkumavaraa ja valinnanvapautta omia toimenpiteitään järjestäessään. Toisaalta valtion osallistuminen riittävällä tasolla kotoutumisen edistämisen kustannusten korvaamiseen on perusteltua koko suomalaisen yhteiskunnan näkökulmasta.

Suomi ja Helsinki voivat maahanmuutto- ja kotoutumisasiossa hyödyntää muissa maissa ja kaupungeissa saatuja tietoja ja kokemuksia. Siksi on tärkeää, että kaupunki osallistuu aihepiiriin liittyvään kansainväliseen yhteistyöhön esimerkiksi verkostojen ja hankkeiden muodossa. Näissä piireissä myös Helsingillä on paljon annettavaa muille vastaaville kaupungeille. Kullakin toimialalla kannattaa olla tietoinen muualla toteutetuista hyvistä käytännöistä ja pyrkiä soveltamaan niitä oman kaupunkimme kehittämiseen. Myös huonoista kokemuksista kannattaa ottaa oppia.

2. Työllisyys ja työvoima

Helsinki on Suomen monimuotoisin työmarkkina-alue. Täällä kohtaavat syntyperäisten suomalaisien kanssa monista eri maista tulleet ja eri syistä Suomeen muuttaneet työntekijät. Alueen yrityksillä ja muilla työnantajilla on hyvät edellytykset työllistää moninaistuvaa väestöä ja siten myös itse kasvaa. Suomeen muuttaneet ovat myös perustaneet suuren määrän yrityksiä.

Helsingin tavoitteena on nostaa työllistymisen todennäköisyyttä ja työllisyysastetta kaikin kaupungilla käytettävissä olevin keinoin. Tällä ohjelmakaudella otamme käyttöön uusia keinoja työllistämiseksi ja etsimme ratkaisuja erityisesti nuorten ja maahanmuuttajien työllisyyden nostamiseen. Koska pääkaupunkiseutu on yhteistä työssäkäyntialuetta, haemme yhteisiä ratkaisuja työllisyyden hoitoon yli kuntarajojen.

Työllisyyden ja työvoiman painopistealueen tavoitteet jakautuvat kolmeen osaan. Ensinnäkin, kunnille vuonna 2021 siirtynyt työllisyyskehittämistoiminta ajaa Helsinkiä tavoittelemaan Suomeen muuttaneiden nopeampaa ja kestävämpää työllistymistä. Tulevalle kotouttamisohjelmakaudella tähän tavoitteeseen päästään ohjaamalla Suomeen muuttaneita työttömiä tarpeen mukaan työelämäläheisiin työllisyyspalveluihin, kuten työkokeiluun ja palkkatuetuun työhön, sekä yhä enemmän myös suoraan avoimille työmarkkinoille.

Osaamisella on merkittävä rooli työllistymisessä. Suomeen muuttaneille tulee tarjota riittävästi kielikoulutusta, koulutusta digitaatioissa sekä työllistymistä edistävää työvoimakoulutusta. On tärkeää

mahdollistaa myös ruotsinkielinen kotoutumisen väylä Helsingin kaupungin palveluissa. Kaikkien TE-palveluiden siirtyminen kaupungin järjestämistä vastuulle tekee Helsingistä nykyistä merkittävämmän toimijan yrityskehittämisen suuntaan. On siis realistista pyrkiä siihen, että työttömät Suomeen muuttaneet ja helsinkiläisten työnantajien osaajatarpeet kohtaisivat nykyistä paremmin.

Toisena työllisyyteen ja työvoimaan liittyvänä tavoitteena on se, että työikäiset työvoiman ulkopuolella olevat pystyvät kehittämään työelämävalmiuksiaan ja löytävät työllisyyspalveluiden piiriin nykyistä paremmin. On tärkeää, että kaikki saavat tarvitsemiaan palveluita, niin että työelämävalmiudet tulevaisuutta varten paranevat, vaikka työllistyminen ei olisikaan heti ajankohtaista. Tässä yhteydessä huomioidaan myös turvapaikanhakijat, jotka ovat Helsingissä suuri potentiaalinen työntekijäryhmä, joka ei turvapaikanhakuprosessin aikana ole tällä hetkellä kotouttamispalveluiden ja TE-palveluiden piirissä. Turvapaikanhakuprosessi kestää usein useita vuosia ja prosessin aikana on mahdollisuus aloittaa työnteko 3 tai 6 kuukautta maahantulon jälkeen. Helsinki järjestää jatkossa suomen kielen opetusta ja tukea työllistymiseen myös turvapaikanhakijoille.

Helsinki ottaa tavoitteekseen Suomeen muuttaneiden naisten työllisyyden kasvattamisen ja panostaa heidän kielenopetukseensa, työnhaun tukeen ja verkostoitumisen mahdollisuuksiin. Erityisesti halutaan huomioida lapsiaan kotona hoitavat vanhemmat, mikä vuoksi yhteistyötä kehitetään ja uusia toimintamalleja luodaan yhdessä mm. neuvoloiden sekä leikki- ja järjestöjen lapsiperheiden kanssa.

Kielenopiskeluun tulee olla riittävät mahdollisuudet myös työvoiman ulkopuolisilla ryhmillä. Kaupungin toimialojen ja työllisyyspalveluiden on tehtävä yhteistyötä palveluista viestimässä ja palveluohjauksesta hyötyvien kohderyhmien määrittelyssä. Helsinki haluaa mahdollistaa ensimmäisten työkokemusten saamisen myös ulkomaalaistaustaisille nuorille, jotta siirtyminen koulutuspolulta työmarkkinoille olisi mahdollisimman sujuvaa.

Kolmas työllisyyteen liittyvä tavoite on nostaa ulkomaalaistaustaisten työntekijöiden osuutta kaupungin henkilöstöstä Helsingin väestörakennetta paremmin vastaavaksi. Suomen suurimpana työnantajana Helsingin kaupunki kantaa vastuunsa ja on näyttämässä suuntaa kohti inklusiivisempaa työelämää.

Helsinki tarjoaa paljon työkokeilu- ja palkkatukipaikkoja ja helpottaa näin työmarkkinoille pääsyä. Anonyymi rekrytointi on jo paikoin käytössä Helsingin kaupungilla, mutta tätä käytäntöä tulee mahdollisuuksien mukaan laajentaa.

Suomen tai ruotsin kielen osaamisen tasoon tulee rekrytoinneissa suhtautua pragmaattisesti, eikä vaatia hakijoilta erinomaista kielitaitoa vain vakiintuneen käytännön vuoksi. Kaupungin työntekijöiden on tulevaisuudessa myös nykyistä helpompaa opiskella suomea tai ruotsia oman työnsä ohessa. Tärkeä osa tavoitteeseen pääsyssä on myös työyhteisöjen moninaisuuden tunnustavalla kulttuurilla. Esihenkilöillä ja johtajilla tulee olla tarpeeksi tietoa ja riittävät välineet johtaa monimuotoista työyhteisöä.

3. Lapset, nuoret ja perheet

Kotouttamisen painopisteiden Lapset, nuoret ja perheet -osion tavoitteet jakautuvat myös kolmeen osaan. Helsinki panostaa suomen ja ruotsin kielen oppimiseen varhaiskasvatuksessa, jotta kaikilla lapsilla on kielelliset valmiudet aloittaa koulu sujuvasti. Tavoitteena on kielitietoisien pedagogiikan ja monikielisuuden hyödyntämisen avulla parantaa oppimistuloksia. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan palveluissa edistetään kaikkien vieraskielisten oppijoiden potentiaalin toteutumista. Helsingin tavoitteena on, että kaikilla helsinkiläisillä on yhdenvertaiset mahdollisuudet kasvatukseen, koulutukseen ja työelämään.

Toisena tavoitteena on, että kaikilla oppimisyhteisön jäsenillä on tunne yhteisöön kuulumisesta ja osallisuudesta. Helsinki vahvistaa varhaiskasvatuksen, koulun ja vanhempien yhteistyötä, jotta vieraskieliset ja Suomeen muuttaneet vanhemmat pääsevät osallisiksi oppimisyhteisöön. Yhdessä järjestöjen kanssa luodaan toimintatapaa huoltajayhteistyölle. Tämän lisäksi varmistetaan monikielinen ohjaaja -mallin rakenteen toimivuus palveluissa.

Monikieliset ohjaajat tarjoavat yksilöllistä ohjausta ja tukea oppijoille ja huoltajille sekä tukevat kodin ja koulun yhteistyötä. Lisäksi he kehittävät koulujen henkilökunnan kieli- ja kulttuuritietoisuutta.

Rasismia esiintyy varhaiskasvatuksesta alkaen läpi opinpolun. Kokemukset syrjinnästä ja rasismista vaikuttavat lasten ja nuorten oppimisen edellytyksiin, hyvinvointiin sekä kiinnittymiseen päiväkotiin ja kouluun sekä oppilaitoksiin. Helsinki kouluttaa sote- ja opetushenkilöstöä sekä nuorisopalveluiden henkilöstöä tunnistamaan syrjintää ja rasismia sekä kohtaamaan erilaisia perheitä sensitiivisesti. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla otetaan käyttöön antirasistinen työote ja sitä vahvistetaan edelleen säännöllisillä koulutuksilla.

Helsingin kolmantena tavoitteena on, että jokaisella Suomeen muuttaneella tai täällä syntyneellä ulkomaalaistaustaisella lapsella ja nuorella on tunne kuulumisesta yhteisöön sekä mahdollisuus osallisuuteen. Lisäksi heidän perheensä saavat tukea vanhemmuuteen ja hyvinvointiinsa. Helsinki ehkäisee eriarvoistumista ja luo kaikille helsinkiläisille mahdollisuuksia aktiiviseen ja terveeseen elämään iästä ja taustasta riippumatta. Helsingin kaupunki hyväksyi tammikuussa 2021 Unicefin Lapsiystävällinen kunta -mallin, joka edistää etenkin heikoimmassa asemassa olevien lasten oikeuksien toteutumista. Tämä kunnille tarkoitettu työväline velvoittaa Helsingin kaupunkia toteuttamaan aktiivisesti kansainvälisen lapsen oikeuksien sopimuksen velvoitteita ja tarjoamaan lapsille osallistumisen mahdollisuuksia monipuolisesti.

© Maarit Höhteri

4. Asuinalueet ja yhteisöllisyys

Helsingin tavoitteena on olla kaupunki, jossa asuinalueet eivät eriydy ja jossa kaikkialla on mahdollista elää turvallista ja viihtyisää elämää. Eriytymisen vähentämisen näkökulmasta keskeisiä tekijöitä ovat asuntopolitiikka sekä palveluiden laatu ja saavutettavuus. Asumisen ja maankäytön ohjelman mukaisesti alueellisessa hallinta- ja rahoitusmuotojakauksessa huomioidaan alueellinen tasapaino ja vältetään yksipuolisia asuinalueita. Vuosittaisessa asuntotuotannossa ja kaikissa kaupunginosissa pyritään varmistamaan monipuolinen asuntojen hallinta- ja rahoitusmuotojakausma, mikä osaltaan edistää naapurustojen sekoittunutta väestörakennetta.

Kohdennetusti eriytymistä torjutaan kaupunkiudistusalueilla Malminkartano-Kannelmäessä, Malmilla ja Mellunkylässä sekä Vuosaarella. Näillä alueilla kehittämistä tehdään monialaisesti toimialojen rajat ylittäen niin, että toimenpiteissä huomioidaan asuntopolitiikan ja kaavoituksen ohella myös esimerkiksi sosiaalityö, varhaiskasvatus ja vapaa-ajan palvelut. Lisäksi Helsingissä on käytössä myönteinen erityiskohtelu (PD) eli tarveperusteinen resursointi, jolla suunnataan palveluja niitä enemmän tarvitseville alueille.

Helsingin kaupungin kotouttamisohjelman Asuinalueet ja yhteisöllisyys-osion tavoitteet ja toimenpiteet painottuvat osallisuuden ja osallistumisen edistämiseen, hyvien väestösuhteiden luomiseen ja ylläpitämiseen ja alueellisten palveluiden kehittämiseen.

Tavoitteena on, että kaikilla Helsingissä asuvilla on taustastaan riippumatta hyvät edellytykset osallistua ja vaikuttaa ja tuntea itsensä osalliseksi. Helsingin kaupungin osallisuus- ja vuorovaikutusmallin lähtökohdiana on, että kaupunkilaisten ja yhteisöjen asian- ja osaamista hyödynnetään kaupungin toiminnan ja palvelujen kehittämisessä sekä päätöksenteon valmistelussa.

Tätä työtä vahvistetaan vieraskielisten osalta ja raportointia kehitetään niin, että siihen lisätään vieraskielisten osallisuuden edistämisen toimenpiteet. Ulkomaalaistaustaisten edellytyksiä osallistua paikalliseen päätöksentekoon vahvistetaan ja mallinetaan. Esimerkiksi kirjastopalveluiden Demokratiakahvila-hankkeessa tavoitellaan sellaisia yhteiskunnallisista vaikutusmahdollisuuksista kiinnostuneita, jolle vaikuttamisen keinot sekä julkisen keskustelun kanavat eivät vielä ole tuttuja.

Toisena tavoitteena on, että hyvät väestösuhteet toteutuvat kaikkialla kaupungissa ja että eri väestöryhmien välillä on vuorovaikutusta ja keskinäistä luottamusta. Henkilöstön osaamista kehitetään niin, että kaupungin työntekijät pystyvät työssään huomiomaan asukkaiden moninaisuuden ja siihen liittyvät haasteet ja mahdollisuudet. Tärkeää on myös tarvittaessa yhdessä kaupungin kumppaneiden kanssa tunnistaa, ennalta ehkäistä ja sovittaa väestöryhmien välisiä ristiriitoja.

Kolmantena tavoitteena on palveluiden kehittäminen ja muotoilu niin, että niissä huomioidaan asuinalueiden väestörakenne. Monialaista ja monikielistä neuvontaa jalkautetaan asuinalueille, ja alueellisia kulttuuri- ja liikuntapalveluita kehitetään huomioiden asukkaiden ja yhteisöjen tarpeet.

Sosiaali- ja terveystoimialalla palveluiden saavutettavuutta asuinalueilla parannetaan mm. kehittämällä monipuolisia asiointitapoja ja huomioimalla vieraskielinen väestö, kun digitaalisia palveluita kehitetään. Ikääntyneille ulkomaalaistaustaisille henkilöille lisätään ennaltaehkäiseviä palveluita. Alueiden monitoimijaisia verkostoja vahvistetaan ja kehittämistyötä tehdään yhdessä asukkaiden kanssa käyttämällä mm. dialogisia menetelmiä, kokemusasiantuntijuutta ja yhteiskehittämistä.

Ohjelman yleinen seuranta

Helsingin kaupunki seuraa kotoutumisen edistymistä ja yhdenvertaisuuden toteutumista monin tavoin. Erillisissä taulukoissa on esitelty kotouttamisohjelman eri painopistealueiden kunkin toimenpiteen oma seurantamittari. Alla ovat puolestaan ne mittarit, joiden avulla kehitystä voidaan seurata ohjelman kokonaisuuden näkökulmasta. Jokaisen mittarin alla on ensin asianomainen vastuutaho kaupungin hallinnossa sekä seurantatiedon tuottaja tai tietolähde. Kunkin mittarin yhteydessä kohderyhmää jaotellaan tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi iän, sukupuolen, synnyinmaan ja äidinkielen mukaisesti.

Asumisen etninen eriytyminen

Seurannan vastuutaho:

Kaupunginkanslian asuminen

Tietolähde:

Kaupunginkanslian kaupunkitieto; Tilastokeskus

Ahtaasti asuvat asuntokunnat

Seurannan vastuutaho:

Kaupunginkanslian työvoima ja maahanmuutto

Tietolähde:

Kaupunginkanslian kaupunkitieto; Tilastokeskus

Suurimpien ulkomaalaistaustaisten ryhmien työllisyys- ja työttömyysaste

Seurannan vastuutaho:

Kaupunginkanslian työvoima ja maahanmuutto

Tietolähde:

Kaupunginkanslian kaupunkitieto; Tilastokeskus;

Työ- ja elinkeinoministeriö

Vieraskielisten osuus kaupungin henkilöstöstä

Seurannan vastuutaho:

Kaupunginkanslian työvoima ja maahanmuutto

Tietolähde:

Kaupunginkanslian henkilöstöosasto

Varhaiskasvatukseen osallistuminen

Seurannan vastuutaho:

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan varhaiskasvatus ja esiopetus

Tietolähde:

Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, Kela

Perusasteen jälkeisten tutkintojen suorittaneet

Seurannan vastuutaho:

Kaupunginkanslian kaupunkitieto

Tietolähde:

Tilastokeskus

Koulutuksen ja työn ulkopuolella olevat nuoret

Seurannan vastuutaho:

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

Tietolähde:

Kaupunginkanslian kaupunkitieto; Tilastokeskus

Lasten ja nuorten osuus, joilla harrastus

Seurannan vastuutaho:

Kaupunginkanslian kaupunkitieto

Tietolähde:

Kouluterveyskysely, THL

Käsitteet

- **Ulkomaalaistaustainen henkilö**, jonka molemmat vanhemmat tai ainoa tiedossa oleva vanhempi ovat syntyneet ulkomailla.
- **Maahanmuuttaja** Ulkomaalaistaustainen henkilö, joka on syntynyt ulkomailla. Toinen sukupolvi Ulkomaalaistaustaiset henkilöt, jotka ovat syntyneet Suomessa.
- **Vieraskielinen Henkilö**, jonka tilastoitu äidinkieli on muu kuin suomi, ruotsi tai saame.

Helsingin kaupungin kotoutumisen edistämisen painopisteitä 2022–2025

Tarkentavat toimenpiteet, niiden
seuranta ja vastuutahot

Läpileikkaavat teemat

Tavoitteet	Toimenpiteet	Seuranta	Vastuutahot
1. Kaupungin viestintä Suomeen muuttaneille on selkeää, monikielistä ja monikanavaista.	1.1 Kehitetään palveluviestintää suurimmille kieliryhmille kartoittamalla tarpeita, huomioimalla kieliryhmien eroja sekä laatimalla viestinnälle yhteisiä malleja. Kehitetään viestinnän ammattilaisten osaamista ja jaetaan hyviä käytäntöjä.	Toimenpiteitä palveluviestinnän kehittämiseksi on tehty (kyllä/ei, mitä).	Kaupunginkanslian viestintä yhdessä toimialojen viestinnän ja viestintää kehittävien tahojen kanssa
	1.2 Kehitetään monikielistä kotoutumista ja asettautumista tukevaa viestintää uudistamalla InfoFinlandin kanavia, lisäämällä monikielistä viestintää ja kehittämällä Finnishcourses.fi-sivustoa sekä sen markkinointia.	Monikielistä viestintää on lisätty, InfoFinlandin kanavia on uudistettu ja Finnishcourses.fi-sivustoa on kehitetty (kyllä/ei, miten).	Kaupunginkanslian viestintä
	1.3 Toteutetaan ajankohtaisviestintää tarpeenmukaisilla kielillä kohderyhmänä kotoutumistyötä tekevät järjestöt ja yhteistyökumppanit. Työssä hyödynnetään koronapandemiaviestinnässä hyviksi todettuja toimintatapoja.	Ajankohtaisviestintää on toteutettu toimenpiteen mukaisesti (kyllä/ei, miten).	Kaupunginkanslian elinkeinosasto
	1.4 Yhtenäistetään Helsingin kaupungin käytäntöjä tulkkauspalveluiden käytössä neuvonnan osalta.	Tulkkauspalveluiden käytännöt yhtenäistetty (kyllä/ei, miten).	Kaupunginkanslian viestintä yhteistyössä toimialojen kanssa
	2. Kaupunki nojaa tietoon ja tutkimukseen maahanmuuton ja Suomeen muuttaneiden kotoutumisen kysymyksissä.	2.1 Kehitetään ja ylläpidetään maahanmuuton ja kotoutumisen tietopohjaa ja välitetään tietoa tehokkaasti kaupungin tarpeisiin.	Ajantasaista kotoutumisen tilastotietoa on tuotettu ja sen välittämiskanavia on kehitetty. Kotoutumiseen ja sen edistymiseen liittyviä tutkimuksia ja selvityksiä on toteutettu.
2.2 Kehitetään edelleen kotoutumisen edistymistä mittaavia ja toimenpiteiden vaikuttavuutta arvioivia indikaattoreita.		Kotoutumisen seurantaindikaattoreita on kehitetty edelleen ja niistä on julkaistu päivitys.	Kaupunginkanslian kaupunkitieto
2.3 Kehitetään ja kohdennetaan palveluja tutkitun ja ajantasaisen tiedon pohjalta.		Palveluja on kehitetty ja kohdennettu tietoperusteisesti.	Kaikki toimialat

Läpileikkaavat teemat

Tavoitteet	Toimenpiteet	Seuranta	Vastuutahot
3. Kaupunki laajentaa kumppanuuksia yritysten, yhdistysten ja yhteisöjen kanssa.	3.1 Helsinki vahvistaa kumppaneiden tiedon ja osaamisen hyödyntämistä kaupungin palveluiden kehittämisessä ja hyvien väestösuhteiden edistämässä.	Kumppanuusyhteistyötä vahvistavat tilaisuudet, kuulemiset ja verkostot.	Kaikki toimialat
	3.2 Helsinki osallistuu aktiivisesti työ- ja elinkeinoministeriön kotoutumisen kumppanuusohjelmaan. Toimivaa järjestöyhteistyötä edistävien työvälineiden kehittämistä jatketaan.	Alueelliseen kumppanuusverkostoon on osallistuttu aktiivisesti (kyllä/ei) Järjestöyhteistyön työvälineet kehitetty (kyllä/ei)	Kaupunginkanslian elinkeino-osasto
4. Helsingin ja sen verrokkaupunkien edut otetaan huomioon maahanmuuttoon ja kotoutumisen edistämiseen liittyvissä asioissa.	4.1 Vaikutetaan valtioon kotoutumisen rahoitusta ja organisointia koskevissa asioissa.	Helsingin intressit on huomioitu kansallisen maahanmuutto- ja kotouttamispolitiikan kehittämisessä (kyllä/ei, miten).	Kaupunginkanslia
	4.2 Valvotaan, että valtio ottaa huomioon väestönkehityksen vaikutukset kuntatalouteen ja palveluiden resursointiin.	Helsingin intressit on huomioitu asianmukaisesti kuntien ja niiden palveluiden rahoituksessa (kyllä/ei, miten).	Kaupunginkanslia
5. Maahanmuuttoa ja kotoutumista koskevat parhaat käytännöt ja olemassa oleva tieto muista maista on käytössä Helsingissä.	5.1 Kaupunki osallistuu maahanmuuttoa ja kotoutumista koskevaan kansainväliseen yhteistyöhön.	Helsingin jäsenyydet kansainvälisissä verkostoissa ja osallistuminen kotoutumista edistäviin hankkeisiin.	Kaupunginkanslia

Työllisyys ja työvoima

Tavoitteet	Toimenpiteet	Seuranta	Vastuutahot
1. Ulkomaalaistaustaiset helsinkiläiset työllistyvät nykyistä useammin, kestävämmmin omaa osaamistaan vastaaviin tehtäviin.	1.1 Kaupungin työllisyyspalvelut ohjaavat asiakkaita nykyistä tehokkaammin työmarkkinoita lähellä oleviin palveluihin.	Vieraskielisten työllisyysaste (%), vieraskielisten aktivointiaste työmarkkinoita lähellä oleviin palveluihin (%), vieraskielisten työttömyysjaksojen keskimääräinen pituus (%).	Kaupunginkanslian elinkeino-osasto
	1.2 Työllisyyspalvelut vahvistavat ruotsinkielistä kotoutumisen palvelupolkua.	Työllisyyspalveluissa on ruotsinkieliseen kotoutumiseen varattu henkilöresurssi (kyllä/ei).	Kaupunginkanslian elinkeino-osasto
	1.3 Suomen kielitaidon kehittäminen mahdollistetaan työikäisille nykyistä paremmin kehittämällä kaikille avointa S2-tarjontaa ja varmistamalla tarjonnan riittävyys kysyntään nähden.	Työväenopiston kurssien täyttöaste (%), työväenopiston S2-kieliopetuksen tuntimäärä/vuosi on noussut (kyllä/ei).	Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, Työväenopisto, kaupunginkanslian elinkeino-osasto
2. Työvoiman ulkopuolella olevat ulkomaalaistaustaiset pystyvät kehittämään ja ylläpitämään työelämävalmiuksiaan sekä löytävät työllisyyspalveluiden piiriin nykyistä paremmin.	2.1 Kaupunkiorganisaation toimijat tekevät jatkuvaa yhteistyötä hahmottaakseen työvoiman ulkopuolella olevien palvelutarpeet ja erilaiset kohderyhmät.	Työvoiman ulkopuolella olevien kohderyhmän tarpeet ja palveluprosessit on määritelty esimerkiksi työpajatyöskentelyn kautta (kyllä/ei).	Kaupunginkanslian elinkeino-osasto yhdessä sosiaali- ja terveystoimialan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa
	2.3 Toimialat ohjaavat asiakasta tarpeen mukaan työllisyyspalveluihin ja viestivät niistä asiakkailleen.	Työllisyyspalvelut on tarjonnut toimialojen maahan muuttaneiden kanssa työskenteleville henkilöille informaatiota/koulutustalpalveluprosessin käynnistämisestä (kyllä/ei).	Kaupunginkanslian elinkeino-osasto yhdessä sosiaali- ja terveystoimialan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa
	2.4 Toimialojen yhteistyöprosessit määritellään kotivanhempien tavoittamisen suhteen. Olemassa olevaa toimintaa kehitetään ja laajennetaan tarpeen mukaan.	Yhteistyöprosessit määritelly (kyllä/ei).	Kaupunginkanslian elinkeino-osasto yhdessä sosiaali- ja terveystoimialan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa
	2.5 Myös ulkomaalaistaustaisilla nuorilla on mahdollisuus tutustua työelämään jo ennen työmarkkinoille siirtymistä Job'd-toimintamallin kautta.	Ulkomaalaistaustaisille nuorille kohdentuu ensimmäisiä työkokemuksia Job'd-toimintamallin kautta vähintään heidän osuutensa verran ikäluokasta (kyllä/ei).	Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan nuorisopalvelut

Työllisyys ja työvoima

Tavoitteet	Toimenpiteet	Seuranta	Vastuutahot
3. Helsingin kaupungin työntekijöistä ulkomaalais-taustaisia on kaupungin väestöä paremmin vastaava osuus.	3.1 Vahvistetaan kaupungin esihenkilöiden osaamista kansainvälisen henkilöstön palvelukseen ottamisessa, ulkomailla hankitun osaamisen tunnistamisessa sekä monimuotoisen työyhteisön johtamisessa.	Esihenkilöiden osaamista on vahvistettu mm. koulutuskokonaisuuksilla ja Helmi-materiaaleilla (kyllä/ei).	Kaupunginkanslian henkilöstöosasto
	3.2 Anonyymiä rekrytointia laajennetaan.	Anonymisti toteutettujen rekrytointiprosessien osuus kaikista rekrytointiprosesseista (%).	Kaupunginkanslian henkilöstöosasto
	3.3 Suomen/ruotsin kielen oppimista tuetaan työpäivällä kaupunkiyhteisen toimintamallin avulla.	Toimintamalli on luotu ja otettu käyttöön (kyllä/ei). Suoritettujen kieliopintojen määrä (osallistujamäärä/kurssit/h).	Kaupunginkanslian henkilöstöosasto yhdessä toimialojen HR-toimintojen kanssa
	3.4 Rekrytointiohjeistuksissa/materiaaleissa/koulutuksissa tuodaan esille, että kielitaitovaatimusten tarkoituksenmukaisuutta on syytä pohtia joka rekrytointin osalta erikseen.	Kielitaitovaatimuksen tarkoituksenmukaisuus tuodaan esille (kyllä/ei). Vieraskielisten osuus kaupungin henkilöstöstä (%).	Kaupunginkanslian henkilöstöosasto

Lapset, nuoret ja perheet

Tavoitteet	Toimenpiteet	Seuranta	Vastuutahot
1. Kaikki oppimisyhteisön jäsenet kuuluvat oppimisyhteisöön ja heillä on mahdollisuus osallisuuteen.	1.1 Antirasistinen työote otetaan käyttöön ja sitä vahvistetaan edelleen säännöllisillä koulutuksilla varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa sekä toisella asteella.	Koulutusten määrä ja laadullinen palaute.	Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala
	1.2 Varmistetaan, että Suomeen muuttaneet vanhemmat pääsevät osaksi varhaiskasvatuksen ja koulujen yhteisöjä ja tuntevat yhteenkuuluvuutta. Vahvistetaan kodin ja koulun yhteistyötä alueellisesti esimerkiksi dialogikeskusteluilla, järjestöfoorumilla ja koulutuksilla. Yhteistyötä tehdään kolmannen sektorin ja muiden toimialojen kanssa.	Dialogitapaamisten laadullinen palaute. Järjestöfoorumien määrä ja palaute. Kokemukset kodin ja koulun yhteistyöstä huoltajilta.	Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala yhteistyössä kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan kanssa
	1.3 Pilotoidaan Vanhemmat mukaan -mallia kolmessa peruskoulussa. Huoltajat opiskelevat alkuopetuksen luokissa, saavat lisäksi yhteiskunta- ja uraohjausta sekä välineitä tukena lapsen koulunkäyntiä. Tehdään arvio pilotin jatkosta osaksi kotona lapsia hoitavien vanhempien kielikoulutusta.	Vanhempien ja koulun henkilöstön itsearvio. Vanhempien kielitaidon arvio osana jatko-ohjausta. 90 % syksyllä opiskelleista vanhemmista jatkaa hankkeen kevätlukukauden ryhmään tai muihin opintoihin.	Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala yhteistyössä kaupunginkanslian kanssa
	1.4 Monikielinen ohjaaja -mallille luodaan rakenne varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa, toisella asteella ja ruotsinkielisessä palvelukokonaisuudessa. Vahvistetaan tällä erityisesti monikielisten oppijoiden oppimisen edellytyksiä.	Mallin rakenne luotu ja siirto toimialan pysyviin rakenteisiin tehty (kyllä/ei).	Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala
	1.5 Lisätään toimialan monimuotoisuusosaamista kieli- ja kulttuuritaustaisten henkilöiden rekrytoinnissa osana pysyvän henkilöstön tehtäviä.	Vastuu määritelty HR-tehtävien osaksi (kyllä/ei) ja vieraskielisten määrä toimialan henkilöstössä lähenee vastaamaan väestöosuutta.	Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

Lapset, nuoret ja perheet

Tavoitteet	Toimenpiteet	Seuranta	Vastuutahot
2. Kielitietoinen pedagogiikka ja monikielisuuden hyödyntäminen parantavat oppimistuloksia ja oppimisen edellytyksiä.	2.1 Juurrutetaan kielitietoista ja lisätään monikielisyyttä hyödyntävää pedagogiikkaa varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa, lukio-koulutuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa. Kieli-Peda-työvälineen systemaattisella käytöllä edistetään lasten kielitaidon kehittymistä. Vahvistetaan samanaikaisopetuksen mallia perusopetuksessa. Perustetaan Stadin ammatti- ja aikuisopistoon kielitietoisuuden opetuksen verkosto, joka vastaa kielitietoisuuden opetuksen kasvavaan kehittämistarpeeseen. Stadin ammatti- ja aikuisopisto kehittää koko henkilöstön kielitietoista osaamista ja edistää kielellisesti vastuullista pedagogiikkaa.	Helsingin vieraskielisten ja suomenkielisten oppijoiden oppimistulosten erot kapeenevat kansallisissa mittauksissa. Stadin ammattija aikuisopiston verkoston laadullinen palaute ja henkilöstön osaamisen kehittyminen.	Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala
3. Jokaisella lapsella ja nuorella on tunne kuulumisesta yhteisöön ja mahdollisuus osallisuuteen. Hänellä on mielekästä tekemistä. Hänen perheensä voi hyvin ja saa tukea vanhemmuuteensa ja hyvinvointiinsa.	3.1 Vahvistetaan nuorten turvallisen, mielekkään ja saavutettavan harrastamisen tapoja niin osana perustyötä kuin mm. Harrastamisen Suomen mallin ja Harrastushallin toiminnoissa ja vahvistetaan ulkomaalaistaustaisten nuorten osallistumista.	Kootaan ja kuvataan ne toimintatavat, joilla huomioidaan ulkomaalaistaustaisten nuorten turvallisen ja mielekkään harrastamisen vahvistaminen.	Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan nuorisopalvelut
	3.2 Nuorisopalveluiden henkilökunnan osaamista vahvistetaan syrjinnän tunnistamisen ja sen kanssa työskentelyyn: koko henkilökunta osallistuu antirasistisen työn koulutusprosessiin vuoden 2022 aikana.	Kaikki nuorisopalveluiden työyhteisöt (nuorisotyöyksiköt sekä yhtenä ryhmänä suunnittelijat ja Verke) ovat osallistuneet antirasistista työtettä vahvistavaan koulutusprosessiin vuonna 2022.	Kulttuurin ja vapaaajan toimialan nuorisopalvelut

Lapset, nuoret ja perheet

Tavoitteet	Toimenpiteet	Seuranta	Vastuutahot
	3.3. Toteutetaan edelleen Kiusaamisen vastaista ohjelmaa kouluissa (KV013). Vahvistetaan lasten ja nuorten tunneja vuorovai- kutustaitoja sekä tuetaan ryhmäytymistä.	Kouluterveyskysely	Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala
	3.4. Pidetään huolta taloudellisiin ja muihin vaikeuksiin joutuneista perheistä vahvistamalla palvelujen yhteen toimivuutta ja moniammatillisuutta. Kiinnitetään erityistä huomiota palvelujen välisiin siirtymävaiheisiin.	Palveluketjujen kehittämisessä huomioitu ulkomaa- laistaustaisten erityiset tarpeet (kyllä/ei).	Sosiaali- ja terveystoimiala
	3.5. Pilotoidaan Vanhempaina Suomessa -ryhmätoimintoja. Tutkitaan psyko- edukatiivisen ryhmätoiminnan hyötyjä ja mallin toimivuutta vanhemmuuden varhaisessa tukemisessa.	Vanhempaina Suomessa ryhmätoimintojen hyödyt arvioitu (kyllä/ei).	Sosiaali- ja terveystoimiala

Asuinalueet ja yhteisöllisyys

Tavoitteet	Toimenpiteet	Seuranta	Vastuutahot
1. Kaikilla helsinkiläisillä on taustastaan riippumatta yhdenvertaiset osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuudet.	1.1 Toimialat raportoivat Helsingin osallisuus- ja vuorovaikutusmallin toteutumisesta säännöllisesti apulaispormestarille sekä toimialalautakunnalle. Raportointiin lisätään vieraskielisten osallisuuden edistämisen toimenpiteet. Kanslia ja toimialat laativat yhtenäisen raportointipohjan.	Toimialat raportoivat vuosittain lautakunnille osallisuus-suunnitelman yhteydessä vieraskielisten osallisuuden edistämisen toimenpiteet. Yhteinen raportointipohja on laadittu ja otettu käyttöön.	Kaupunginkanslia Kaikki toimialat
	1.2 Helsingin osallisuus- ja vuorovaikutusmallin mukaisesti kaupunki viestii alueilla monikielisesti ja monikansallisesti kaupunkilaisten osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista.	Toimenpiteiden määrä ja sisällöt: monikielinen materiaali, eri kielet ja sisältökokonaisuudet. Uudet yhteistyökumppanudet ja yhteistyömuotojen määrä.	Kaupunginkanslia, viestintäosasto, asukasosallisuus Kaikki toimialat
	1.3 Kehitetään uusia keinoja ja kanavia, niin että ulkomaalaistaustaisten helsinkiläisten mahdollisuudet osallistua paikalliseen päätöksentekoon ja kansalaiskeskusteluun paranevat.	Osana kirjastopalveluiden Demokratiakahvila -hanketta toteutuneet asukastilaisuudet ja niiden osallistujamäärät. Selvitys hankkeen puitteissa tehdyistä havainnoista ja suosituksista (tehty/ei tehty).	Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala, kirjastopalvelut
2. Helsingissä on hyvät ja toimivat väestösuhteet, ryhmien välillä on vuorovaikutusta ja osallisuuden kokemus on laajasti jaettu.	2.1 Vahvistetaan henkilökunnan osaamista hyvien väestösuhteiden edistämiseksi.	Koulutuksia järjestetty hyvistä väestösuhteista, polarisaatiostrategisesta mallista ja antirasismista. Koulutuksiin osallistuneiden määrä ja laadullinen palaute toimialoittain.	Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala
	2.2 Vahvistetaan palveluita kaupunkiudistusalueilla ja muualla kaupungissa dialogissa asukkaiden kanssa.	Toteutettujen asukastilaisuuksien määrä. Käytettyjen dialogisten menetelmien määrä ja niiden kuvaukset. Asukkaiden toiveita on välitetty palvelujen johdoille. Kulttuurin kummilapset uudelleen muotoilu on tehty.	Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

Asuinalueet ja yhteisöllisyys

Tavoitteet	Toimenpiteet	Seuranta	Vastuutahot
3. Palvelut ovat hyvin saavutettavissa kaikilla kaupungin alueilla.	3.1 Vakiinnutetaan monialainen alueellinen neuvonta sekä sen edellyttämä yhteistyö eri toimialojen yhteistyönä sekä paikallisten toimijoiden ja kumppanuusjärjestöjen kanssa. Jalkautetaan Avoin ovi palveluihin -hankkeessa rakennettu Helsinki neuvoo -toimintamalli kaikille toimialoille ja kaikkiin kaupungin matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalveluihin.	Monialainen alueellinen neuvonta on vakiinnutettu (kyllä/ei). Neuvonnan määrällinen ja laadullinen seuranta.	Kaupunginkanslian viestintäosasto yhteistyössä toimialojen kanssa
	3.2 Kartoitetaan alueellisten kulttuurikeskusten toiminta-alueiden (Itäkeskus, Kannelmäki, Malmi, Vuosari) asukkaiden palvelutarpeita huomioiden erityisesti väestö, joka ei vielä osallistu toimintaan ja käytä palveluja. Osallistetaan asukkaita kulttuurikeskusten ohjelmistosuunnitteluun.	Kartoitus tehty (kyllä/ei). Osallistamalla toteutettujen ohjelmistojen määrä.	Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan kulttuurikeskukset -palvelu
	3.3 Kehitetään liikuntapalveluiden henkilöstön osaamista moninaisuuden kohtaamisessa. Yhteistyössä sote-toimialan kanssa kehitetään liikkumisen puheeksiottoa ja palveluohjausta sekä matalan kynnyksen liikunnan sisältöjä niin, että ne tavoittavat nykyistä paremmin vieraskielisiä asukkaita.	Liikuntapalveluiden henkilöstöä on koulutettu moninaisten helsinkiläisten kohtaamisessa (tilaisuuksien määrä/osallistujamäärä).	Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan liikuntapalvelut Sosiaali- ja terveystoimiala
	3.4 Kehitetään asiakkaiden mukaan ottamista palvelujen kehittämiseen.	Kokemusasiantuntijatoimintaa kokeiltu (kyllä/ei). Ulkomaalaistaustaisia asukkaita osallistuu yhteiskiekkittäjäryhmiin (kyllä/ei).	Sosiaali- ja terveystoimiala
	3.5 Vahvistetaan asiakkaiden toimijuutta kokeilemalla ammatillisen tukihenkilön käyttöä heidän tukena.	Kokeilun tulokset on arvioitu (kyllä/ei).	Sosiaali- ja terveystoimiala

Asuinalueet ja yhteisöllisyys

Tavoitteet	Toimenpiteet	Seuranta	Vastuutahot
	3.6 Madalletaan kynnystä palveluihin hakeutumiseksi hyödyntämällä alueellisia palveluita ja tiloja. Tarjotaan myös muita vaihtoehtoisia viestintä-, yhteydenotto- ja asiointitapoja.	Palveluita on jalkautettu alueellisiin palveluihin/ tiloihin (kyllä/ei).	Sosiaali- ja terveystoimiala
	3.7 Vahvistetaan asukkaiden palvelutuntemusta, lisäämällä monikielistä viestintää ja vuorovaikutusta sekä parantamalla monikielisen materiaalin hyödyntämistä. Huomioidaan vieraskieliset myös digikehittämisessä.	Monikielistä materiaalia on lisätty viestinnän ja vuorovaikutuksen kanaviin (kyllä/ei).	Sosiaali- ja terveystoimiala
	3.8 Lisätään ikääntyneille ulkomaalaistaustaisille henkilöille soveltuvia ennaltaehkäiseviä palveluja ja tietoisuutta palveluista.	Palveluita on lisätty (kyllä/ei).	Sosiaali- ja terveystoimiala

A stylized map of Finland is shown in the background, with the city of Helsinki highlighted in a darker blue color. The rest of the map is a lighter teal color. The word "Helsinki" is written in white inside a white-outlined speech bubble that points to the highlighted city.

Helsinki